

EDUCAȚIA NON-FORMALĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE ARHITECTURĂ / NON-FORMAL EDUCATION IN ARCHITECTURE

Lorin Constantin NICULAE

Lector dr. arh. / Assist Prof. PhD Arch.

lorin_c_niculae@yahoo.com

Rezumat

Învățământul românesc de arhitectură se confruntă la ora actuală cu o problemă dificilă, legată de transferul cunoștințelor teoretice acumulate de studenți în practica de arhitectură. Această problemă derivă în primul rând din scăderea cererii pe piața muncii pentru tinerii absolvenți, nemaivorbind despre posibilitățile extrem de reduse de angajare a studenților. Dacă în urmă cu câțiva ani cererea pe piața muncii era mai mare decât oferta, birourile de proiectare angajând studenți încă din anul al II-lea de studiu, acum situația este radical schimbată: tot mai puțini studenți care termină facultatea au și experiență de muncă în domeniul arhitecturii. Dacă acum câțiva ani cunoștințele dobândite în facultate aveau șansa de a fi confruntate cu realitatea profesională, acest lucru nu se mai întâmplă acum decât în foarte puține cazuri, ceea ce schimbă în mod decisiv profilul absolventului de arhitectură. De aceea cred că noi, cadrele didactice din facultatea de arhitectură, dar și toți profesioniștii practicieni, trebuie să facem un efort continuu și susținut de a adapta învățământul de arhitectură la cadrul actual al practicării profesiei, înțelegând educația ca pe o modelare obținută nu numai prin transfer de informație, ci și prin dezvoltarea abilității de a învăța într-un mediu aflat într-o permanentă schimbare, prin practicarea, experimentarea și trăirea arhitecturii imaginate, de la prima linie trasă și până la ultima cărămidă pusă în operă.

Cuvinte cheie: educație non-formală, dezbateri, practică, experiment

Abstract

The Romanian architectural education is faced nowadays with a difficult challenge when it comes to transferring theoretical knowledge into the everyday practice of the craft. This problem stems first and foremost from the decrease in demand for young graduates on the labour market, not to mention the students' limited possibilities of being hired. If several years back demand was higher than supply – with planning offices hiring students who were only in their second year of university – the current situation has changed in a radical way: less and less fresh graduates have any work experience whatsoever.

Whereas in the recent past the knowledge acquired in university was often corroborated with the reality of the profession, this happens now only on very few occasions, and this situation changes decisively the profile of the architecture student.

For this reason I believe that we, the university professors, but also the professionals in the field, need to make a continuous and sustained effort to adjust the architectural education to the current framework for practicing the profession, looking at education as the moulding which is obtained not just through the transfer of information, but also by developing the ability to learn in an environment faced with constant change. This can be achieved by practicing, experimenting, and not least by living the imagined architecture, which begins from drawing the first line and ends with placing the last brick in the wall.

Keywords: non-formal education, practice, debate, experiment

Cu un curriculum bogat de cursuri de istoria și teoria arhitecturii, școlile românești furnizează o formare de excelență cu privire la cele mai importante curente de arhitectură, la parcursul lor istoric și la teoriile contemporane, iar atelierelor de proiectare aplică teoria însușită de studenți la nivel de proiect. Cu toate acestea, lipsește legătura dintre proiect și practică, privită ca experiment direct și personal al studentului care aplică teoria studiată. Astfel, cel puțin două dintre cele patru funcții ale teoriei predate (referențială, explicativă, predictivă și praxiologică) nu sunt îndeplinite, și anume funcțiile predictivă și praxiologică.

Studenții nu reușesc să integreze teoria și să o internalizeze, să o transforme într-o teorie reflexivă în care teoria este parte a practicii, poate genera noi practici și este influențată, modificată, actualizată de practică. În sfârșit, teoria predată nu fundamentează o praxiologie, un ansamblu de metode și tehnici capabile să asigure transpunerea obiectivelor proiectului în transformări efective, observabile și măsurabile în câmpul social, economic și politic.

Așa cum relevă recentul studiu IMAS comandat de OAR, „...principala problemă critică semnalată de participanții la studiu este pregătirea lacunară a absolvenților instituțiilor de arhitectură. Este semnalată atât slaba pregătire în general, cât și lipsa anumitor competențe specifice meseriei, precum abilitatea de desenator sau respectarea principiului organizării optime și a funcționalității unui ansamblu arhitectural. Lacunară este și capacitatea absolvenților de a se orienta în cadrul legislativ de specialitate. O altă problemă privitoare la nivelul profesional al tinerilor arhitecți este lipsa pregătirii practice, a colaborării cu constructorul și a exercițiului de șantier.”

La toate nivelurile de învățare, cu mici dar notabile excepții, accentul cade pe acumularea de cunoștințe teoretice. Aplicarea teoriei în practică și verificarea ei rămân în afara programei, pentru că nu au loc de atâtă materie. Problemele, chiar și cele inspirate din realitate, se rezol-

Based on a curriculum rich in courses on architecture history and theory, Romanian schools provide an excellent training when it comes to the most important trends in the field, their historical evolution and contemporary theories, while design ateliers apply put these theories into practice. Yet, despite all this, we are missing the connection between project and practice, or what can be regarded as the student's direct and personal experiment. In this way, at least two of the four functions of what is taught (referential, explanatory, predictive and praxiological) remain unfulfilled – the predictive and praxiological ones.

Students fail to integrate theory and also to internalise it and transform it into a reflexive theory where theory is a part of the practice and also allows generates new practices, while being modified and updated. Finally, the theory taught does not set the grounds for praxiology, an ensemble of methods and techniques which are capable to ensure the transposition of project objectives in real, observable and measurable transformations, be that in the social, economic or political areas. As shown in IMAS's most recent study, “the main issue expressed by those taking part in the study concerns the patchy training of recent graduates in architecture. What is being signalled is not just the poor overall preparation, but also the lack of certain competencies specific to the craft, such as drawing ability or respecting the principle of an optimal organisation and functioning of an architectural system. Significant gaps are also to be found in the students' capacity to navigate through the specialised legislation framework. A final problem concerning the preparation of students is the lack of practical training, collaboration with the constructor and building site experience.

On all levels of study – with minor, but notable exceptions – the focus remains on the accumulation of theoretical knowledge. The applicability and verification of theory are left outside the curricula simply because

vă doar pe hârtie, generând un efect pervers: studenții înțeleg că o problemă reală este rezolvată atunci când soluția este precizată și efectul demonstrat teoretic și nu atunci când ea încetează să existe fizic. Să ne mai mirăm că, într-un birou de proiectare confruntat cu o situație reală, un proaspăt absolvent vine cu o idee și se așteaptă ca toți ceilalți să i-o pună în aplicare? La facultatea de arhitectură ne familiarizăm rapid și destul de amestecat cu câteva teorii majore: începem să “jonglăm” cu Frampton, Heidegger, Derrida, fără a-i uita pe Palladio și Vignola. Apoi, la atelierul de proiectare, trebuie să aplicăm teoria studiată, dar pe care anume? Până la urmă, proiectele se judecă funcționalist și contextualist. După care se dau jos de pe pereții facultății și sunt depozitate. După un an, se aruncă. Studiul arhitecturii se oprește atunci când devine mai interesant, ratând momentul intens și hotărâtor al confruntării proiectului cu realitatea, al transpunerii lui în operă. Studenții proiectează în sit real, după scenarii plauzibile, dar pentru utilizatori fictivi, iar proiectele lor, din anul I și până în anul al VI-lea, nu se execută. După șase ani de eforturi vane și aproape 30 de proiecte muncite, apreciate, dar nerealizate, câți dintre arhitecți nu s-ar lăsa de meserie? Pentru că succesul unui arhitect nu se măsoară în numărul de proiecte desenate, ci în numărul de proiecte construite efectiv. De la studenți, avem însă pretenția ca, după 30 de proiecte eșuate, să pășească, încrezători, în profesia de arhitect, după ce i-am domesticit să accepte că un proiect e o coală de hârtie fără nicio însemnătate, care poate dobândi orice notă între 3 și 7 sau între 6 și 10, în funcție de dispoziția juriului, de aprobarea sau respingerea atitudinii propuse prin proiect sau, pur și simplu, fără nicio explicație. Neverificând teoria prin practică, studenții nu au cum să știe dacă aceasta este bună sau rea, utilă sau inutilă. Mai mult decât atât, studenții nu pot integra teoria și nu o pot transforma într-o atitudine capabilă să poată răspunde la întrebarea fundamentală: “De ce vreau eu să fiu arhitect?”

they have no more room. Problems are only solved on paper, generating at the same time quite a perverse result – students deduct that a real problem is solved when the solution is specified and the effect is proven theoretically, not when that particular problem ceases to exist. So, should we not be surprised that, in an office dealing with a real problem, a student comes up with an idea and expects the others to be the ones who put it into practice?

At the faculty of architecture we familiarise ourselves quickly with a few major theories and we often mix and juggle with Frampton, Heidegger, Derrida, Palladio and Vignola. Then, at the design studio, we go into the application of this theory. But what do we base this on? In the end, projects are judged in a functionalist and contextualised manner. After this, we remove them from the walls and we store them. In a year they are already thrown away. The study of architecture stops right as it is about to get really interesting, failing to capture the intense and defining moment of when the project is brought to reality. Students design realistically, following plausible scenarios, but for fake users, and so, these projects are never put into practice. Following six years of vain efforts and almost 30 hard-labour projects, how many architects wouldn't just quit? This is because the success of an architect is not measured in the number of projects he or she has drawn, but in how many of these have seen the light of day.

We expect though these students – after seeing all their projects go to waste – to step out as confident architects, especially as we have trained them into believing that a project is nothing more than a piece of paper which requires merely a pass mark. Given as they do not test theory through practice, students couldn't possibly know whether this is good or bad. Moreover, students cannot integrate theory and cannot transform it into an attitude which will provide the answer to the question: “Why do I want to be an architect?”

Dimpotrivă, teoria trebuie înțeleasă de studenți prin dezbaterile principiilor acesteia și prin confruntarea ei cu practica, în situații reale de manifestare a arhitecturii. Concluziile pot fi astfel trase de fiecare student în parte, prin urmărirea traseului transpunerii conceptelor teoretice în proiect și, la final, în construcția propriu-zisă.

În același timp, în paralel cu educația teoretică și practică, este nevoie să-i pregătim pe tinerii arhitecți pentru a fi relevanți în sfera publică și în câmpul schimbării sociale. Un arhitect trebuie să fie, întâi de toate, un intelectual cu o viziune clară asupra profesiei, mediului, comunității, capabil să-și susțină punctele de vedere și să proiecteze fără să încalce drepturile altora, din neștiință sau ignoranță.

Pentru asta, este nevoie de exercițiu: să predăm teoria, să aplicăm această teorie și nu alta, să o transpunem în proiect, apoi să materializăm proiectul prin construire efectivă. Să lucrăm cu beneficiari reali, în carne și oase. Să facem pasul uriaș de la hârtie la lemn și la celelalte materiale de construcție. Mai mult decât atât, să facem și practică pe șantier, adică la șantierul proiectului desenat de studenți (urmărirea șantierului și lucrul efectiv cu materialul, folosind sculele și uneltele necesare). Un material cu care lucrezi se lasă descoperit, înțeles și, de ce nu, permite inovarea, domeniu exclus, pe nedrept, din sfera preocupărilor noastre. Să învățăm toate aceste lucruri făcându-le. Să dezbaterem teoria până când devine operantă pentru fiecare student, într-o manieră personală.

De aceea cred că noi, cadrele didactice din facultatea de arhitectură, dar și toți profesioniștii practicieni, trebuie să facem un efort continuu și susținut de a adapta învățământul de arhitectură la cadrul actual al practicării profesiei, înțelegând educația ca pe o modelare obținută nu numai prin transfer de informație, ci și prin dezvoltarea abilității de a învăța într-un mediu aflat într-o permanentă schimbare, prin practica-

On the contrary, theory ought to be understood by students through debating its principles and by confronting it with practice, in real situations. Conclusions can be drawn individually, by following the transposition of concepts into practice, and ultimately, the actual construction process. At the same time, along theoretical and practical education, it is of vital importance that we teach our students to be relevant in the public sphere and to social changes. An architect should be, first and foremost, an intellectual with a clear vision of the profession, the environment and community, and be able to formulate his or her point of view without ignoring other people's rights, knowingly or not.

This takes practice: teaching theory, applying this theory, transposing it to the project, and then the actual building process. We need to work with real beneficiaries. We need to take the next leap forward and move from paper to the construction site, not just by following its day-to-day work, but really understanding what it means to work with the necessary tools and materials. The material one works with allows itself to be discovered and understood, leading also to innovation, a field too often ignored by us. Let's learn about all these by doing them. Let us debate theory until it becomes operational for each and every student, also in a personal way.

It is for these reasons that I strongly believe that we, the architecture professors, but also other practitioners, should make a continuous effort to update education to its real-life framework, looking thus at education as more than just transfer of information, which means developing abilities to learn in a changing environment, living the imagined architecture, from the first line on the paper to the last brick in the wall.

In this way, school will be able to offer future architects the skills for the real professional life, where our craft means not just a piece of paper with a nice drawing, but also a construction which was designed for a real

rea, experimentarea și trăirea arhitecturii imaginate, de la prima linie trasă și până la ultima cărămidă pusă în operă. Astfel, școala le va putea oferi viitorilor arhitecți pregătirea pentru viața profesională reală, unde un proiect de arhitectură nu înseamnă o coală de hârtie desenată, ci o construcție gândită pentru un beneficiar existent și așezată într-un amplasament real și care, ca să existe, are nevoie de viziune, determinare și știința de a transforma, din punct de vedere ontologic, 20 de linii într-o scară pe care o urcăm cu ochii minții cu mult înainte de a pune piciorul pe prima treaptă.

O școală de arhitectură conectată la birourile de proiectare, la mediul ONG, beneficiind de sprijinul OAR, orientată către voluntariat și parteneriate public-private ar putea face pasul, care acum pare utopic, spre orientarea proiectelor educaționale către realitate și către materializarea lor, așa cum au procedat multe școli din întreaga lume, formând absolvenți pregătiți să practice o arhitectură de calitate, responsabilă și creatoare, generatoare de modele pentru societatea românească.

beneficiary and placed in a real space, which, in order to exist in the first place, needs visions, determination and, ultimately, the science to turn 20 lines into the stairs we take with our eyes way before we do so with our feet.

An architecture school which is connected to design offices, the NGO world, and has the support of OAR and focused on volunteering and private-public partnerships could take the step towards shifting educational projects towards reality, like it was possible in so many schools around the world, turning young people into graduates capable of practicing a high-quality architecture, one which is responsible and creative, and a true provider of models for the Romanian society.

Translation by Alina Totti